

Spółdzielnie socjalne

Spółdzielnie socjalne to specjalny rodzaj spółdzielni, tworzonych przez określone grupy osób, które mogą liczyć na wsparcie i specjalne uprawnienia w prowadzeniu działalności. Spółdzielnie mają więc zwiększać szanse bezrobotnych, niepełnosprawnych i innych kategorii osób podlegających marginalizacji, na zatrudnienie, uzyskiwanie dochodu, poprawę swojej sytuacji materialnej i życiowej.

Podstawowym aktem prawnym regulującym działanie spółdzielni socjalnych jest **ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych** (Dz. U. Nr 94, poz. 651). Przyjęcie ustawy wynika z przekonania, że spółdzielnie socjalne tworzą szansę na skuteczne rozwiązywanie problemów osób, które mają największe trudności z funkcjonowaniem w życiu społecznym i zawodowym (w tym głównie na rynku pracy). Ustawa uzupełnia istniejące regulacje w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej. Zapewniła warunki do powstawania nowych podmiotów społeczno-gospodarczych, które mogą stać się alternatywnymi miejscami pracy dla osób wymagających integracji społecznej.

Spółdzielnia socjalna (podobnie jak i inne spółdzielnie, o których mówi prawo spółdzielcze) jest **dobrowolnym** zrzeszeniem osób, prowadzącym działalność gospodarczą w interesie swoich członków i **w oparciu o ich osobistą pracę**. Przedmiotem działalności spółdzielni socjalnej jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków (art. 2 ust. 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych).

Spółdzielnię socjalną mogą zakładać:

1. osoby bezrobotne (czyli zarejestrowane w urzędzie pracy i spełniające inne kryteria opisane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - Dz. U. z 2004r., Nr 99, poz. 1001 z późn.zm),
2. osoby o których mówi ustawa o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z dnia 14 lipca 2003 r.), czyli osoby które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Są to osoby:
  - a) bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,

- b) uzależnione od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- c) uzależnione od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- d) chore psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- e) zwalniane z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem,
- f) uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,

3. osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm) czyli osoby, które mają orzeczenie o niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub grupie inwalidzkiej).

Członkowie założyciele, w zależności od swojej sytuacji życiowej, powinni uzyskać odpowiednie zaświadczenie potwierdzające, że każdy z nich należy do jednej z wyżej wymienionych grup. I tak:

- osoby niepełnosprawne – będą potrzebowały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności; zajmują się tym powiatowe, miejskie zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności,
- osoby bezrobotne – uzyskają zaświadczenie o statusie osoby bezrobotnej z powiatowego urzędu pracy,
- osoby uzależnione od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego – otrzymają zaświadczenie z zakładu leczenia odwykowego,
- osoby uzależnione od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej oraz osoby chore psychicznie – uzyskają odpowiednie zaświadczenie z zakładu opieki zdrowotnej,
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji – otrzymają zaświadczenie z powiatowego centrum pomocy rodzinie,
- osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności oraz osoby zwalniane z zakładu karnego, mające trudności w integracji ze środowiskiem – uzyskają potrzebne zaświadczenie z ośrodka pomocy społecznej.

Spółdzielnię socjalną może założyć grupa minimum 5 osób. Liczba członków nie może natomiast przekroczyć 50. Wyjątek stanowią spółdzielnie socjalne, które powstają z przekształcenia spółdzielni inwalidów lub spółdzielni niewidomych. W ich przypadku ilość członków nie została ograniczona.

Założyciele spółdzielni muszą mieć **pełną zdolność do czynności prawnych**.

Rejestracja spółdzielni socjalnej

Aby założyć Spółdzielnię Socjalną należy wykonać następujące czynności:

1. Napisać statut spółdzielni;
2. Przeprowadzić spotkanie założycielskie;
3. Wybrać organy spółdzielni;
4. Przygotować i złożyć dokumenty do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS);
5. Po wpisaniu do KRS należy zgłosić Spółdzielnię Socjalną do:
  - Urzędu Statystycznego w celu uzyskania nr REGON;
  - Urzędu Skarbowego w celu uzyskania numeru NIP;
  - Banku w celu założenia rachunku bankowego;
6. Zawrzeć umowy z członkami spółdzielni;
7. W ciągu 7 dni od zatrudnienia pierwszego pracownika należy zgłosić Spółdzielnię Socjalną jako płatnika składek ZUS;
8. Otworzyć rachunek bankowy o którym informujemy ZUS i Urząd Skarbowy;
9. Zakupić pieczątki firmowe;
10. Zawrzeć umowę na prowadzenie ksiąg z biurem rachunkowym. (w przypadku braku wśród założycieli osoby, która mogłaby wykonywać te czynności)

Uprawnienia spółdzielni socjalnej – wsparcie ze strony państwa

1. Zwolnienie z opłat rejestracyjnych – za wpis spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego i za wydrukowanie wzmianki o dokonaniu wpisu w KRS spółdzielni socjalnej w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.
2. Zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych dochodów spółdzielni socjalnej wydatkowanych w roku podatkowym na społeczną i zawodową reintegrację jej członków – w części niezaliczonej do kosztów uzyskania przychodów.

3. Możliwość refundowania przez okres 12 miesięcy składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe opłacanych przez pracownika spółdzielni, mającego status osoby bezrobotnej. Składki są refundowane ze środków Funduszu Pracy przez starostę na podstawie odpowiedniej umowy między starostą a spółdzielnią oraz udokumentowanego wniosku spółdzielni.
4. Możliwość dofinansowania ze środków Funduszu Pracy kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa w podjęciu działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej do 80% udokumentowanych kosztów (w wysokości nieprzekraczającej jednak przeciętnego wynagrodzenia).
5. Możliwość jednorazowego wsparcia (ze środków Funduszu Pracy) dla osoby bezrobotnej do wysokości 3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela spółdzielni socjalnej (art. 46 ustawy o promocji zatrudnienia).
6. Możliwość jednorazowego wsparcia (ze środków Funduszu Pracy) dla osoby bezrobotnej do wysokości 2-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu (art. 46 ustawy o promocji zatrudnienia).
7. Możliwość uzyskania jednorazowego wsparcia ze strony PFRON dla osoby niepełnosprawnej na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości określonej w umowie zawartej ze starostą, nie więcej jednak niż do wysokości 15-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli nie otrzymała środków publicznych na ten cel (art. 12a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).
8. Możliwość angażowania do pracy wolontariuszy.
9. Możliwość wykonywania przez spółdzielnię socjalną zadań na rzecz administracji publicznej na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Akty prawne dla spółdzielni socjalnych:

1. ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004r., Nr 99, poz. 1001 z późn.zm.);
2. ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003r., Nr 122, poz. 1143 z późn. zm);
3. ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm);

4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003r., Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)
5. ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004r., Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.);
6. rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 26 października 2004 roku w sprawie wzorów dokumentów niezbędnych do utworzenia spółdzielni socjalnej (Dz. U. Nr 240, poz. 2412);

Przydatne adresy stron www:

1. www.spoldzielnie.org
2. www.spoldzielnie.org.pl
3. www.zlsp.org.pl
4. www.spoldzielczosc.pl
5. www.krs.org.pl

Poradniki internetowe nt. spółdzielni socjalnych:

1. http://www.prawo.ngo.pl/files/prawo.ngo.pl/public/3w_pdf/nowsze_pdf/spoldz_socjalne.pdf
2. http://gci.gorlice.net.pl/2_ZasadyTworzeniaSpoldzielni.pdf
3. http://wiadomosci.ngo.pl/files/ekonomiaspoleczna.pl/public/Raport_Otwarcia/ARS_Spoldzielnie_Socjalne.pdf